СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 221. — Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 23. вересня, 1922. — VOL. XXX. — No. 221. — Jersey City, N. J., Saturday, September 23, 1922. — THREE CENTS

ДЕВЯТЬНАЙЦЯТЬ ЗЕЛІЗНИЦЬ УЖЕ ПІДПИСАЛО УГОДУ ЗІ СТРАЙКАРЯМИ

ШІКАГО, 21. вересня. — Уряд юнії робітників зелізничих варстатів подає до відома, що досі уже девятнайцять зелізничих підприємств підписало умови зі своїми страйкуючими робітниками.

Другі зелізниці не показують великої охоти полагодити своє непорозуміння з робітниками, і юнія обжаловує їх публично за удержуванне „локавту" (себто що зелізниця викидає з роботи робітників, а не робітники покинули роботу).

Уряд взиває, щоби робітники, наймаючися до зелізничих варстатів, дивилися добре, чи дана зелізниця зробила з робітниками умову, чи далі відкидає всякі зусилля до полагоди.

ДОГЕРТІ ХОЧЕ ЩЕ ШИРШОЇ СУДОВОЇ ЗАБОРОНИ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ

ШІКАГО, 21. вересня. — Суддя Вилкерсон, котрий свого часу видав був тимчасову забарону проти зелізничих юнійних урядників та страйкарів в зелізничих варстатів, заповів, що видасть своє остаточне рішенне в тій справі в слідуючу суботу.

Тимчасом головний прокуратор (міністер судівництва) Догерті предложив судді Вилкерсонови начерк постійної забороми, яку він хоче, аби суддя признав на все обовязуючою. Ся заборона стилізована ще острійше, як тимчасова заборона з 1. вересня. Догерті каже в своїй просьбі до суду, що зелізничі варстати потребують військової охорони перед страйкарями.

ҐОМПЕРС ЗА ЗНЕСЕННЄМ РОБІТНИЧОЇ ЗЕЛІЗНИЧОЇ РАДИ

НЮ ЙОРК, 21. вересня. — Підчас своєї промови перед одним клюбом голова Американської Федерації Праці заявив, що організація стоїть за знесеннем Робітничої Зелізничої Ради Злучених Держав та за полагоджуваннем непорозумінь межи робітниками та зелізницями через угоду межи сими сторонами без участи посторонних людий та сластий.

КОНҐРЕС СПІШИТЬСЯ З РОБОТОЮ

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Так сенат як і палата послів нині старалися покінчити як найбільше означеної в програмі роботи, щоби могти почати запоіджену перерву сесії завтра о годині 2-гій сполудня.

Сенат займався проти-лінчовим законопроектом, але не посунув справи вперед через довгі протести демократів, які закидували, що проект має на ціли зловити Муринські голоси.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО МИТО

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Президент Гардинґ підписав нині закон про мито на заграничні товари, ухвалений недавно обома палатами конґресу.

В своїй увазі до закона президент Гардинґ заявляє, що сей закон буде великим причинком до роблення мит на заграничні товари.

Вже по підписанню закона президентом прийшло в палаті послів до дебати над законом, підчас котрої автори закона мусіли боронити його перед закидами, що мовляв підносить ціни в подробичній торговлі.

ІМЕНУВАННЄ ПОСЛА ДО АЛЬБАНІЇ

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Американський уряд іменував Юлісеса Ґрента-Смита, котрий свого часу був американським представником до Угорщини, послом до недавно признаного уряду Альбанії.

ФОРД ОТВИРАЄ НАНОВО СВОЇ ФАБРИКИ

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 21. вересня. — Нині о півночи отворено наново автомобілеві фабрики Форда, котрі перестали робити минувшої суботи.

Фабрики отворено для всіх робітників, що працювали передтим. Безробітте було викинуло з роботи 70,000 робітників.

Причиною завішення праці в фабриках Форда був недостаток вугля. Тепер вуглевому агентови фабрик вдалося роздобути вугле за дозволом федеральної комісії для розділу вугля. Заряд фабрики каже, що незадовго він буде принимати ще більше робітників, бо тепер має він замовлення на 25,000 нових автомобілів.

СТАРАЮТЬСЯ ЗМІНИТИ ПРАВИЛА ПРО ПЕРЕВІЗ ТОВАРІВ МОРЕМ

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Перед Корабельною Радою Злучених Держав відбувається тепер переслуханне над тим, які поручення дати американським урядовим представникам, що поїдуть на межинародну конференцію для межинародної морської торговлі, що має початися в Лондоні дня 9. жовтня сього року.

Переслухувано цілий ряд властителів перевозових кораблів, асекураційних підприємців тощо. Всі вони пропонували ріжні зміни в правах про перевіз товарів морем та радили, аби американський уряд в їстересі американських підприємств переводив строгий нагляд над їх виконуванням.

СУДДЯ ПРОПУСКАЄ „ПОСЛУШЕНЬСТВО" З ПОДРУЖОЇ РОТИ ПРИСЯГИ

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 21. вересня. — Суддя стейтового суду Вілієм Смитерс, даючи нині свій перший шлюб, з роти присяги молодої пропустив слово „послушеньство".

Після церемонії суддя заявив: „Я не вживав слова „послушеньство" і не думаю його вживати. На мій погляд, воно зовсім злишне".

НОВИЙ ПРОЄКТ БОНУСА.

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Сенатор Борсам з Ню Мексико вніс в сенаті новий проект закона про винадгородженнє для жовнірів, на основі котрого жовніри малиби побирати по 20 долярів за кождий місяць служби та зворот усіх примусових оплат на обезпеченнє, з поплачених жовнірами підчас служби.

Проєкт не має постанови про спосіб раздобуття гроший на покриттє коштів. Мимо сього Американський Леґіон заявився за проєктом та запевнив, що він буде старатися його переперти.

ХВАЛИТЬ КОНҐРЕСОВУ РОБОТУ

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Конґресмент Мондел, републиканський провідник в палаті послів, помістив в стенографічнім протоколі нарад конґресу свої вихвалювання для теперішного конґресу. Каже що конґрес ухвалив досі 497 осібних законів. Значить, на кождих два дни нарад припадає три закони. Щодо змісту законів, то Мондел підносить передусім те, що сі закони зменчили американським податковцям податки на якого міліярди долярів річно.

МІЛІОНОВА КОМПАНІЯ ДЛЯ КОЛЬОРОВАННЯ ДВИЖИМИХ ОБРАЗКІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 20 вересня. — Бувший прокуратор наюйорського повіта, Вилієм Треверс Джером, вчера заявив що утворив новий синдикат з 45 визначних бизнесменів з Ню Йорку і з других міст, які підписали $1,000,000 уділів на розкиненне й удосконаленнє кольорування движимих образків (мувінґ пикчерс) в їх природних красках, після способу, який винайшов інжинір і учений Даніел Фрост Комсток.

КАЖЕ, ЩО В РОСІЇ Є КИЇВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 20 вересня. — Єлавний скрипак Міша Ельман (Жид) явився вчера в офісі повітового уряника і зголосився по другі горожанські папери.

За три місяці від нині він вже буде заприсяжений яко горожанин Злучених Держав.

Він живе в Америці вже 12 літ, але що зголосився по горожанські папери пізнійше, так щойно тепер стане горожанином.

З того приводу нюйорські ґазети пишуть, що він родився в Києві, в Росії.

Як звісно в Росії нема Києва, ані звісний у світі Київ це лежить в Росії тільки на Україні, якої є столицею.

Хтось того не знає, або Міша Ельман, або нюйорські ґазети, а знати повинні, бо Київ се велике місто, мимо того, що большевики перенесли свою „столицю" до Харкова і можна його найти на кождій полюдській мапі Східної Европи.

ПОВСТАНЦІ В КРИМУ.

Як повідомляють Камянець-Подільські „Вісти" в Симферополі (в Криму) викрито й заарештовано полковника Боженка, який з цілою „кумпанією" однодумців мав на меті скинути радянську владу.

Пишуть „Вісти": „новий цей правитель Михайло" видав навіть спеціяльного „маніфеста" до населення".

ОРҐАН УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ

В Галичині „Український Громадянин" зачне на днях виходити. В останніх тижнях польська влада хотіла вже дати скорше дозвіл, але домагалася заяви, що орґан не виступатиме надто остро проти польської держави й жадала, щоб Партія забрала назад численні рекурси з приводу дотеперішніх заборон партійного орґану. Першу умову Партія відкинула рішучо, другу виконала щойно тоді, коли по певнім зволіканню одержано дозвіл на орґан. Кошти видавництва виноситимуть около 1 міліони п. марок місячно, тому Партія звернулася до всіх членів у краю й за кордоном з відозвою, щоб якнаскорше присилали датки на орґан. Адреса Секретаріяту У. Р. П.: Львів, ул. Кентшинського 47.

„РІДНИЙ КРАЙ" ОРҐАНОМ ПЕТЛЮРІВСЬКИХ МІСІЙ.

Нам прислано з Румунії „Рідний Край" ч. 158. з 1. серпня с. р. на доказ, що петлюрівська місія в Букарешті власним коштом розсилає між тамошню українську еміґрацію і табори полонених сю ґазету, яку вона одержує зі Львова в більшій скількости примірників.

ТЕЛЯ ЗАБИЛО СТАРУХУ.

В Самитвил коло Миделтавн, Ню Йорк, померла оногді 66-літна старуха Меккю. Померла вона наслідком удару теляти. Коли вона збиралася доїти корову, теля побігло до неї зі спущеною вділ головою та вдарило її в живіт.

„УКРАЇНА Й РОСІЯ".

Видавництво „Ратай", тов. з обм. пор. в Берліні, розписало за підписом О. Скорописа-Йолтуховського і проф. С. Томашівського конкурс на написанне розвідки на тему „Україна й Росія".

БЕНЕШ ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД ПОЛЯКІВ?

Краківська польська ґазета „Курер Цодзенни" подає, що чеський уряд, а передівсім міністер закордонних справ Бенеш, змінив своє дотеперішнє польоно-фільське становище у справі Східної Галичини.

„ПОЗА МЕЖАМИ БОЛЮ" НА НІМЕЦЬКИХ ВІДЧИТАХ.

Дня 9. липня с. р. влаштувала віденська ґрупа Нім. Вільнодумного Товариства в Терніц світське недільне свято, на котрім німецький письменнник Др. Роберт Плен відчитав один уступ із твору українського письменника Д-ра Осипа Турянського „Поза межами болю" (картина з безодні). Президія Вільнодумного Товариства запросила Д-ра Плена відчитати цілий твір у Відні на кількох зібраннях протягом серпня й вересня с. р.

ЛЯЦЬКИЙ СТАРОСТА ПІД КЛЮЧЕМ

В Берестю Литовськім арештовано польського старосту Д-ра Фориса за ріжні надужиття адміністративного і грошевого характеру. Др. Форис, польський соціяліст і колишній посадник міста Радома, мав погану славу спекулянта, але як члена П. П. С. іменовано його старостою.

АНҐЛІЙЦІ МЕНЬШЕ ПЮТЬ ПИВА І ГОРІВКИ, А БІЛЬШЕ ВИНА І САЙДЕРУ

ЛОНДОН, 21. вересня. — Статистичні обчислення показують, що Анґлійці щораз меньше пють пива і горівки, а щораз більше вина.

За перших 6 місяців сього року Анґлійці випили о 4 міліони ґальонів меньше пива і 1 міліон ґальонів меньше горівки аніж торік в томусамому часі, мимотого, що сього року туди наїхало було богато спраґнутих Американців.

Натомісць за сей час випили Анґлійці о 200,000 ґальонів більше вина і 1 міліон ґальонів більше яблочняку (сайдер). Навик до вина прийшов з часу війни з Франції, а до яблочняку імовірно із „сухої" Америки.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ САМА ОСТАЛАСЬ БОРОНИТИ ДАРДАНЕЛЬСЬКИЙ ПРОЛИВ ПЕРЕД НАСТУПОМ ТУРЕЦЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

ПАРИЖ, 21. вересня. — Велика Британія відмовилась рішучо усувати свої війска з Ханаку (над Дарданелями) і про се повідомила французьке правительство.

Таку заяву подано нині до прилюдного відома з британських урядових круґів у відповідь на звідомлення з французьких урядових круґів, буцімто британське військо мало би уступити з малоазійського побережа Дарданелів на европейське.

Нині весь день британський міністер заграничних справ лорд Корзон мав розмови з премієром Лойдом Джорджем про становище на Близкому Сході. Вони повідомили нині пополудні французького премієра Пуанкаре про свою постанову.

Велика Британія буде держати свої війска по обох боках Дарданелів, які в потребі виступлять проти Турків під ослоною британської воєнної фльоти.

АНҐЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКЕ НЕПОРОЗУМІННЄ У СПРАВІ ТУРЕЦЬКОЇ ЗЛАГОДИ

ЛОНДОН, 21. вересня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що Анґлія на конференції у справі Близкого Сходу в Римі відкажеться признати турецьким націоналістам Царгород і Тракію ще заки дійде до якихнебудь постанов у сій справі.

Се не подобалось французькій дипльоматії, яка є за тим, щоб Туркам віддати Царгород і Тракію ще заки в сій справі конференція прийме якінебудь постанови.

ОСТЕРЕЖЕННЄ КЕМАЛІСТІВ, ЩО ПОХІД НА ДАРДАНЕЛІ ЗНАЧИТЬ ВІЙНА З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 21. вересня. — Нині відвідав представник кемалістів Гамід бей ґенерала Геринґтона, команданта аліянтських військових сил, і заявив йому, що Турки домагаються тогосамого привілею, який дістали Греки, тоє свобідного переходу через Дарданелі до Европи.

Ґен. Геринґтон відповів, що похід Турків на Дарданелі був би виповідженнєм війни Великій Британії, і вона тоді виступила би проти Турків з усею силою.

Гамід бей відповів, що кемалісти не хотять воювати проти Британців, але вони не можуть запоручити, що невтральність Дарданельських проливів не буде нарушена.

КЕМАЛ ПАША МАЄ ВИСЛАТИ АЛІЯНТАМ УЛЬТИМАТ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 21. вересня. — Провідник турецьких націоналістів Мустафа Кемал паша, як кажуть, має намір видати ультимат до аліянтів, в якому домагати-меться, щоби забрали свої війска з Царгороду і Тракії протягом 48 годин.

Французькі й італійські війска вже усунено. Ходить тільки о британські, але британські не уступлять на турецький ультимат.

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНЬШОСТИЙ В ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ НАЛЕЖИТЬ ДО РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ І ДО ПОСТІЙНОГО СУДУ МІЖНАРОДНЬОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 21. вересня. — На нинішній сесії Збору Ліґи Народів принято звіт про охорону національних меньшостий в ріжних державах, в якому зясовано обовязки Ліґи у сій справі.

Признано, що Рада Ліґи Народів має повне право безпосередньої інтервенції у випадках нарушення прав, які одержали національні меньшости на основі ріжних договорів.

Збір Ліґи Народів поручив Раді, щоби зносилася з дотичними правительствами для навязання добрих зносин між ними і національними меньшостями.

У звіті сказано теж, що на случай непорозумінь у справі примінювання постанов про права національних меньшостий, справу мається віддати до вирішення Постійному Судови Міжнародньої Справедливости в Газі, столиці Голяндії.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРО НЕДОЛЮ НІМЕЧЧИНИ

ЛОНДОН, 20. вересня. — Німецький канцлер др. Карль Вірт в розмові з кореспондентом тутешнього дневника „Вестминстер Ґазет" сказав, що Німеччина находиться над берегом пропасти ізза сьогорічного неврожаю та з причини вимог аліянтів у справі „воєнного відшкодовання", яких Німеччина не всилі виконати.

Він сказав, що неврожай спричинить небаром голод в Німеччині, а може навіть і голодові заворушення.

Далі говорив він про страшну нужду, яку тепер перебуває середня кляса і робітництво в Німеччині. Ізза сеї нужди слід побоюватись суспільної революції.

Навіть аліянти знають про се, казав Вірт, а проте вони ще Німеччині грозять війною.

Одинока надія Німеччини, кінчив німецький канцлер, на Америку, яка може помогти у відбудові знищеної війною Европи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД ПРОТИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАМАХУ НА ГАЛИЧИНУ.

ДЕЛЕҐАТИ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ПАРТІЙ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ НАКИНЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ АВТОНОМІЇ ГАЛИЧИНІ, ПРОТИ ПЕРЕВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ В ГАЛИЧИНІ І ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИВЕРНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ КРАЮ.

З української Галичини, закованої в польські кайдани, залунав на світ голосний крик: „Ратуйте!"

Сей крик поневоленого українського народу, — се ухвали делеґатів усіх українських партій, які зїхалися до Львова, щоби в імени народу запротестувати проти польського замаху на Галичину, який приготовляє Польща в формі накинення Галичині якоїсь „автономії" і переведення виборів до польського сойму в Галичині, ствердити, що в імени Галичини має право виступати тільки законне українське правительство Галичини і домагатися привернення державної незалежности.

Хоч такий зїзд українських діячів представляє для кождого з них велику небезпеку, бо польські кати можуть на кождім з них люто пімститися, одначе наші катовані Поляками браття стали неустрашимо на сторожі права свого рідного краю до державної незалежности.

* * *

В суботу, 26. серпня, зібрався у Львові зїзд делеґатів української народньої трудової партії.

Орґанізація української народньої трудової партії представляється так, що репрезентаційною установою партії є Народній Комітет. Народній Комітет ділиться на дві установи: Тіснійший Народній Комітет і Ширший Народній Комітет. Тісніший Народній Комітет має свій осідок у Львові і веде біжучі справи партії. Ширший Народній Комітет складається з делеґатів з цілого краю і збирається в важних хвилях, для рішень особливо важних політичних справ.

Такою справою вважав Тісніший Народній Комітет справу польського замаху на Галичину і тому скликав Ширший Народній Комітет, щоб делеґати з цілого краю сказали в сій справі слово, яке є словом народу.

На зїзд прибули 203 делеґатів, які заступали всі повіти української Галичини. На деннім порядку зїзду були такі справи: 1) Теперішній стан східно-галицької справи на міжнародній арені і внутрішне положення в краю. 2) Орґанізаційні задачі української народньої трудової партії. 3) Український університет у Львові.

Політично найважнійшою була очевидно точка про теперішній стан східно-галицької справи на міжнародній арені і внутрішне еположення в краю.

В сій справі зїзд ствердив, що цілий український нарід стоїть твердо і непохитно при домаганню усунення польської акупації і привернення державної незалежности Галичини. На ніяку залежність свого краю від Польщі український нарід не згодиться і проти накинення її буде вести боротьбу.

Се становище означено в довшій резолюції, якої одначе не можу тепер подати, бо в краєвій пресі сконфіскована.

Одначе там, де вона потрібна, вона дійде. Учасники зїзду рознесуть її по цілім краю, а українське правительство Галичини подасть її до відомости держав антанти.

Своє домагання привернення державної незалежности Галичини зїзд скріпив резолюцією про відношення до українського правительства Галичини. Ся резолюція звучить:

„Ширший Народній Комітет висловлює своє повне довіре урядови д-ра Евгена Петрушевича як единому леґітимованому заступникови волі українського народу в Східній Галичині і взиває його видержати на занятім становищи".

* *

В неділю, 27. серпня, відбувся у Львові зїзд ширшої управи української радикальної партії. На сім зїзді ухвалено в справі польського замаху на Галичину такі самі резолюції, як на зїзді Ширшого Народнього Комітету.

Після сього відбулося в неділю, 27. серпня, засідання Міжпартійної Ради, до якої належать делеґати українських партій народньої трудової, радикальної і християнсько-суспільної. На сім засіданню стверджено, що всі партії, які належать до Міжпартійної Ради, однодушно відпирають польський замах на Галичину.

Вкінці — як доносить краєва преса, таке саме становище проти польського замаху на Галичину займає українська соціяльно-демократична партія.

* *

Ось так усі українські партії, представники всего українського народу Галичини, щоб відперти польський замах на Галичину, яку польське правительство хоче прилучити до Польщі, накидаючи їй якусь „автономію" і переводячи в ній вибори до польському сойму, — шлють на цілий світ голосний крик „Ратуйте!"

Держави антанти, які взялися рішати про долю Галичини, мусять почути сей крик поневоленого народу. Вони мають обовязок визволити його з польської неволі.

Ось так український нарід Галичини через свої партії і через своє правительство заявив свою тверду і незломну волю, що він не дасть собі накинути польського ярма в формі якоїсь „польської автономії", що не візьме участи в виборах до польського сойму та що буде боротися за привернення державної незалежности свого краю.

Др. Михайло Лозинський.

ЩО ДІЄТЬСЯ ТЕПЕР НА БУКОВИНІ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД В РУМУНСЬКІЙ НЕВОЛІ.

(Від власного кореспондента).

Від коли румунська держава заняла українську Буковину, румунське правительство йде всіми способами до одної цілі: знищити українське національне життє і зрумунізувати українську землю.

Румунське панування почалося розгромом усіх українських товариств і орґанізацій і переслідуванням української інтеліґенції.

Тим визначним українським діячам на Буковині, які брали участь в будові української держави і тому опинились поза границями Буковини, румунське правительство замкнуло поворот до рідного краю, щоб таким чином зменшити число українських діячів.

Се зарядження є потоптанням міжнародного права, але що з того, коли нема кому Румунію навчити, що вона повинна шанувати міжнароднє право.

Віддаючи Румунії не-румунські землі, головні держави антанти заключили з Румунією договір, яким Румунія зобовязалася шанувати права національних меншостий.

Поминувши навіть те, що приналежність української Буковини до Румунії є спірна та що Румунія держить сей український край безправно, — в кождім разі вона щ онайменше обовязана шанувати права українського народу в тих розмірах, як се постановляє підписаний нею договір про національні меншости.

Та замість того румунське правительство топче всі права українського народу, щоб тільки знищити його національне життє і зрумунізувати край.

Про свободу зборів, товариств, слова преси для українського народу нема мови. Навпаки, на Буковині панують такі відносини, як коли-б край знаходився в стані воєнної облоги.

Права української мови в адміністрації й суді знесені. Скрізь заведено урядову румунську мову.

Особливу увагу звернуло румунське правительство на знищення українського шкільництва.

Коло 100 українських народніх шкіл, які мали коло 300 відділів і в яких училося 16.000 українських дітий, перемінено на румунські.

Щоби спинити виховування українських народніх учителів, замкнено два перші роки українського відділу учительського семинара в Чернівцях. Таким способом сей семинар за пару років має стати число румунський.

А щоб українське громадянство само не могло виховувати українських народніх учителів, розвязано приватний український учительський семинар в Чернівцях, який удержувало товариство „Українська Школа".

Так само нищить румунське правительство українські ґімназії.

Самостійні українські ґімназії в Вижниці й Кіцмані, українські паралельні відділи при ґімназії в Сереті, українська приватна ґімназія в Вашківцях — всі вони скасовані.

Осталася тільки одна українська ґімназія в Чернівцях, яка також швидко буд езнищена. Румунське правительство зарядило, щоби в першій і пятій клясі сеї ґімназії завести **румунську** викладову мову. За рік румунська викладова мова обійме також другу і шесту клясу, за два — третю і сему клясу, за три четверту й осьму клясу. І так ціла ґімназія стане румунська.

Одначе румунському правительству за довго ждати і воно поставило до українських учителів домагання, щоб вони нібито з власної волі звернулися до румунського правительства з домаганням, щоб воно завело в ґімназії румунську викладову мову.

Бачите, як поводяться румунські кати українського народу? Хотять, щоб самі українські учителі заложили на свої шиї і на шиї українських дітий румунське ярмо! Щоб виглядало перед світом, ніби то самі Українці добровільно горнуться до „світла румунської культури"!

Коли-ж українські вчителі відмовили сповнити се домагання румунського правительства, директор ґімназії Панько Клим дістав урядове письмо з „порадою", щоби „добровільно" зрікся директури.

Очевидно, коли не зречеться „добровільно", до його усунуть.

З черновецького університету також усунено українські катедри й українську мову.

Далі знищено всі українські національні здобутки в православній церкві. Румунське правительство стоїть на становищі, що православна церков в границях румунської держави є румунська церков, і переводять в українських селах румунізацію православної церкви, примушує священиків відправляти богослуження й голосити проповіди румунською мовою.

По при се нищення українського національного життя на всіх полях йде також кольонізація української Буковини румунськими селянами, яка має за ціль надати краєви румунський характер, а при тім недопустити українського селянина до набуття землі.

Як уже сказано, Румунію обовязує договір про охорону національних меншостий. Одначе вона собі сей договір зовсім легковажить. А як вона ставиться до справи міжнародньої охорони національних меншостий, видно з того, що в Румунії не вільно оголошувати резолюцій, які в справі охорони національних меншостий ухвалила Міжнародня Унія Товариств Союза Націй на конференції в Празі.

Буковинська секція Української Національної Ради і Західно-Українське Товариство Союза Націй зроблять очевидно все моживе, щоб Найвисша Рада Мирової Конференції, Союз Націй, Міжнародна Унія Товариств Союза Націй і взагалі міжнародній політичний світ довідався про положення українського народу під румунським ярмом.

Та доки міродатні круги міжнародньої політики не візьмуться поважно до таких розбійників як Польща та Румунія, доти ті будуть кпити собі з усіх постанов міжнародного права.

Віддавати таким розбійникам чужі землі й народи, — хочби й на основі міжнародніх договорів про охорону прав тих народів, — се так, якби вовкови віддати вівцю на основі договору, що він її буде охороняти.

Такі розбійники покликаються на міжнароднє право тільки там, де воно виходить на їх користь. А поза тим топчут його ногами.

В кінці треба згадати, що в неділю, 16. липня, відбулося в Чернівцях українське віче, на якім обговорено важке положення українського народу під румунським ярмом.

Се повинно дати привід до орґанізації **самооборони** перед румунськими гнобителями.

Гайдельберґ 9. серпня 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

ЗА ПОЛЬСЬКИМИ ДРОТАМИ.

(Лист із Каліша).

Шляхи до волі — тернисті шляхи. Ріжний люд прямує ними. З ріжними прагненнями, поглядами й міркуваннями. В часи боротьби ці ріжниці не так кидалися в очі, як кидаються тепер на інтернації, в таборах, поза дротами. Ріжниці ці тепер стали остільки очевидними, що їм можна дати певну клясифікацію і поділ. Отже — поза дротами перебуває до 20,000 наддніпрянських земляків, переважно з Лівобережжа. Наддністрянців процент досить незначний, а то тому, що весною минулого року Поляки більшість з них відпустили по своїх домівках. Але, все-ж таки, деяка кількість їх залишилася й досі поза дротами. Все інтерноване військо У. Н. Р., зосереджено в Польщі в трьох пунктах: Стрільково, Каліш і Щепюрно. Всі ці три пункти розміщені близько один від другого. (Стрілково від Каліша на віддалі 35—40 кільометрів, Щепюрно від Каліша — в трьох кільометрах). Старшинству (жонатому) дозволено мешкати й на приватних помешканнях. Старшинству не жонатому судилася доля гірша: воно мешкає в спільних бараках. Є винятки й між ними, але тільки для тих, що мають гропі. Одначе таких дуже мало. Козацтво-ж усе, без усякого винятку, як жонаті, так і не жонаті, — живуть у таборах. Жонаті — в т. з. „родинних бараках", а не жонаті в загальних бараках-кошарах.

Переважаюча більшість інтернованих — селяне (50 до 60%), далі наша сільська й міська інтеліґенція. (Бувші урядовці, вчителі, канцелярійні служачі і т. и., до 20—30%). Найменша частина — це кадрові, старшини бувшої московської армії — лікарі, інжиніри й священики (10—20%). Таким чином маємо три катеґорії: козацтво, інтеліґенцію і професіональне старшинство. Друга катеґорія (інтеліґенція) в часі світової війни також стала, або старшинами, або воєнними урядовцями. У цій своїй ролі вона перебуває і до цього часу. Українська армія в правному відношенню зостається без усяких змін, коли не рахувати переіменовання військових урядовців в адміністративних старшин.

Серед інтернованих зовсім немає, ані дідичів, ані взагалі яких би то не було богатіїв. Так само дуже мала кількість священицтва: 18—20 чоловіка священиків на всю масу інтернованих, та й ті з рядів низчого духовенства, ні одного епископа, ні одного з вищою освітою. Всі вони, або лишилися під московською окупацією, або потяглися в добровольчу армію, разом з московською еміґрацією. Зупиняючись над становищем трьох вищезгаданих катеґорій, можемо ствердити, що всю повноту влади над таборами мають оті останні і найменші 10%, що складаються з кадрового старшинства. Друга катеґорія (інтеліґенція) виконує всю чорну роботу (муштрову, господарчу, вчительську та т. п., інтеліґентську працю). Впливів на хід таборового життя ця катеґорія не має. Всі її спроби в напрямі здобуття якоїсь влади, або бодай незалежности, кінчаються повною невдачею. Штаби, які переповнені кадровим старшинством, кваліфікують це яко „большевизм" і при допомозі відповідних засобів легко осувають небезпечних для себе конкурентів. Засоби такого „усунення" ріжні, але завжди — нікчемні: провокація, діскредитація, а часто — звичайні доноси польській „дефензиві"... Між цими двома шарами відбувається скрита і постійна боротьба, що подекуди пригадує боротьбу в нашій історичній минувшині між реєстровою старшиною та вільним козацтвом. — З одного боку Караїмович, а з другого — Скідан та Острянин...

Ця боротьба знесилює обидва шари, але найгірше дістається третьому (козацтву), який зазнає всю суть народнього прислівля: „Пани бються, а в мужиків чуби тріщать"...

Що до козацької маси, — цього найчисленнійшого нашого задротянського громадянства, — то роля його цілком пасивна. Ані світова війна, ані революція, ані визвольна боротьба та інтернація не зробили з нього свідомого своїх інтересів, завдання й мети. Перебування за дротами ні на одну йоту не спричинилося до піднесення його інтелектуального, морального та матеріяльного стану. Навпаки — все це понизилося, впало, виснажилося і знемоглося до останнього...

Усі ці шари, в матеріяльному відношенню, трактуються майже однаково польською владою. Старшини й урядовці (в старших ранґах) мають т. зв. перепустки, що дають для них право на вихід із табору від 8-ми до 23-х годин. Старшини й урядовці у менших ранґах (поручники й хорунжі) а також і козаки отримують перепустки по рекомендації начальства, або на основі лікарського посвідчення, але в обох випадках — в обмеженій кількости. Реченець таких перепусток від 6 до 19 годин.

У Каліші й Щепюрні такі перепустки отримуються порівнююче легко. Кажу **порівнююче** тому, що все-ж таки зостається велика кількість молодшого старшинства і козацтва, яке зовсім не має перепусток. На те щоб вирватися хоч на пару годин з поза дротів, використовуються т. з. „національні ворота", себ-то: дірки в дротах. Часами трапляється, що аматори „національних воріт" попадаються на очі вартовому польському жовнірові, який заraз-же відпроваджує до „гарешту". Дехто пробував утікати, але... декого вбивали, а декого поранили... Декілька таких випадків було весною цього року в таборах Каліш і Щепюрно. — Так само вартові стріляють і до тих, що пробують через „національні ворота" влізти до табору. На цьому ґрунті у Щепюрно трапився випадок вбивства польського робітника-музиканта, який пролазив через дірку в дротах, бажаючи отримати решту грошей, що належали йому за гру на таборовій виставі. Цей випадок змусив нарешті таборову польську владу видати заборону перестати стріляти до аматорів „національних воріт".

Надзвичайно зле стоїть справа з перепустками у Стрілкові. Отримують їх там лише люде з „фортуною", себ-то ті особи, що вміють ріжними задніми дверми здобути довіря у польських таборових влад. Витворився цілий кадр любимчиків та пасинків. Кількість таких „перепусткових" любимчиків", порівнююче з рештою інтернованих, дуже мала. Решта — загал старшинства і козацтва нудяться, як в справжній тюрмі. Прогульок — жадних. Натурально, „національні ворота" користуються особливою пошаною. В усіх таборах процес здобуття перепусток надзвичайно марудний. Кандидатів на отримання перепусток рекомендує Штаб Групи (Шт. Гр., — центральна українська влада в кожному таборі). Часто-густо коменданти (тепер — комісари) таборів тих, чи инших кандидатів викресляють зі списків. Тоді бувають особисті запобігання й змагання з усякими „начальниками політичних відділів", або кажучи по просту, — перед контр-розвідчиками...

Що до настроїв польських урядовців, то взагалі вони підпорядковуються під настрої Варшави, коменданта табору то що. Трохи инакше стоїть справа з настроями наших „земляків". Тут проводиться певна лінія. Річ в тому, що „землячки", — це ті 10% кадрового старшинства колишньої московської армії, про що вже згадано вище, і яке тримає в своїх руках усі нитки влади і сили. Отже, „землячки" в усіх своїх стосунках із задротянськими громадянами ставлять, перш усього інтереси свого кадрового гуртка, касти. В їх уяві лише той елемент є вартісний, що без усяких вагань слухається їх і цілком підлягає їх впливам; який не є в стані критично ставитися до подій, осіб, вимог життя; який не може орієнтуватися ні в минулому, ні в сучасному, а до майбутнього йде із заплющеними очами, знаючи одне московське „гасло" життя: „слушаю-с", „нікак нет-с" і „рад стараться"...

На разі не зупиняюся над більш докладними характеристиками цього елементу, лише зазначу, що свідомі інтеліґентні Українці називають цих „землячків" „малоросами", часом з прикметником: „самотверженние"... Ото ці „самоотверженние" є панами становища і приклонниками незамінимими „самого пана Головного Отамана", що дає їм змогу почувати себе вільними і дає засоби гуляти із жінками, а також зміцнює їх у переконанню, що по вкраїнському „говорити не слід" і **принціпово** вживають московської мови... Так само виявляє себе й таборове жіноцтво, те саме жіноцтво, на обовязку якого є — виховання дітей сучасних борців за Визволення.

Цей образок задротянського життя є досить скупенький, але скупенький він тому, що життя таборове є скупіще всякого иншого людського життя і коли згадуємо за нього, так тільки для того, щоб дати пару рядків потрібного матеріялу для майбутнього історика нашого сучасного лихоліття...

1922 р. 30. серпня.

К.

ФОНД ІНВАЛІДІВ.

(Через „Свободу").

Р. Коп з Corning, N. Y. прислав... $3.00

НОВІ ҐУБЕРНІЇ НА УКРАЇНІ.

Большевицька урядова ґазета „Вісти", яка виходить в Харкові, подає отсей новий поділ України на 12 нових ґуберній:

1. ХАРКІВЩИНА: 10 повітів, з 219 волостями;*) скількість господарств вирахувано в 412,579; загальна площа землі в ґубернії 3,325,000 десятин; 25 „заготовних кантор" і 23 районних податкових бюрів.
2. КИЇВЩИНА: 12 повітів, 197 волостий, 588,600 господарств, 4,331,000 десятин землі, 18 загот. контор і 38РПБ.
3. ПОЛТАВЩИНА: 11 повітів, 204 волостий, 336,000 господарств, 3,045,000 десятин землі, 22 загот. контор і 26 РПБ.
4. ЧЕРНИГІВЩИНА: 12 повітів, 136 волостий, 309,000 господарств, 3,137,000 десятин землі, 19 загот. контор і 28 РПБ.
5. ПОДІЛЛЄ: 12 повітів, 145 волостий, 651,000 господарств, 3,135,000 десятин землі, 26 загот. контор і 26 РПБ.
6. ВОЛИНЬ: 7 повітів, 93 волостий, 269,000 господарств, 2,859,000 десятин землі 11 загот. контор і 21 РПБ.
7. КРЕМЕНЧУЩИНА: 6 повітів, 139 волостий, 323,000 господарств, 2,207,000 десятин землі, 15 загот. контор і 17 РПБ.
8. ОДЕЩИНА: 5 повітів, 130 волостий, 311,000 господарств, 3,415,000 десятин, 16 загот. контор і 16 РПБ.
9. МИКОЛАЇВЩИНА: 4 повіти, 128 волостий, 216,000 господарств, 3,599,000 десятин землі, 17 загот. контор і 17 РПБ.
10. КАТЕРИНОСЛАВЩИНА: 6 повітів, 172 волстий, 404,000 господарств, 2,691,000 десятин землі, 15 загот. контор і 15 РПБ.
11. ЗАПОРІЖЄ: 6 повітів, 135 волостий, 177,000 господарств, 2,927,000 десятин землі, 13 загот. контор і 13 РПБ.
12. ДОНЕЧЧИНА: 11 повітів, 301 волостий, 404,000 господарств, 5,583,000 десятин землі, 28 загот. контор і 30 РПБ.

З тих 12 ґуберній лише 5 перших, а саме ХАРКІВЩИНА, КИЇВЩИНА, ПОЛТАВЩИНА, ЧЕРНИГІВЩИНА, І ПОДІЛЛЄ задержано цілі, або майже цілі, бо, як видно з большевицького обчислення, вони мають найбільше повітів (10 до 12), а прочі се частинні виділи з давніх ґуберній.

ВОЛИНЬ, яка є завбільшки Херсонщини, має тільки 7 повітів, а се тому, бо половину большевики „віддали" Польщі.

Докладних вістий про те, як большевики творили нові ґубернії, не маємо. Можна тільки припускати, що ОДЕЩИНА і МИКОЛАЇВЩИНА повстали наслідком розділу Херсонської ґубернії на дві части; КРЕМЕНЧУЩИНА (місто Кременчуг над Дніпром в полудневій части Полтавщини) се імовірно викравок з кількох ґуберній як Київська, Полтавська, Херсонська, Катеринославська; КАТЕРЕНИСЛАВЩИНА се імовірно більшина західної Катеринославської ґубернії; ЗАПОРОЖЕ (Запоріжжя) се імовірно Таврійська ґубернія без Криму; і ДОНЕЧЧИНА се імовірно східна часть Катеринославської ґубернії.

Як згадано, докладних вістий не маємо про сей новий большевицький поділ українських земель, але вже перший погляд показує, що він не є розумний.

Передівсім ґубернії не повинні бути одні малі а другі двічі більші. Потім, не слід одну нову ґубернію викроювати з кількох давніх. Старі ґубернії без нового поділу були би обійшлися. Що найбільше можна було поділити Таврійську ґубернію на Таврію і Крим; але большевики тут поділили цілком радикально: вони Крим відтяли від України і дали його Татарам, котрим признали независимість від України. А Запорожем радше повинна би називатись Катеринославщина а не Таврія.

Кромі того треба завважити, що большевики не тільки ВІДІРВАЛИ БОГАТО УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ПОЛЬЩІ (західну Волинь, Холмщину і Полісся) але ТАКОЖ І ДЛЯ МОСКОВЩИНИ (південну Курщину і Вороніщину та південно-західну Донщину), отже Україна в большевицьких „независимих" межах не є ціла, а є дуже значно обкроена.

Обкроїли большевики з усіх сторін Україну, а тепер хотять надоложити страту... дробленнєм українських ґуберній на більше малих ґуберній.

Українському народови не ходить о те, аби мати 12 ґуберній, але о те, аби мати всі свої землі у себе. Длятого Українці все будуть боротись за се, щоб відібрати від Польщі ті наші землі, які большевики „дали" Польщі, разом з Галичиною і Лемківщиною; щоб відібрати від Московщини ті наші землі, які вона загарбала собі тепер; щоб відібрати від Румунії українську Буковину та північну і південну Бесарабію; щоб відібрати від Татарів Крим; і вкінці, щоб прилучити до України і Кубань.

*) Дивно, що большевики подають число волостий (одна волость се кілька громад), число господарств і землі, а не подають числа сіл і населення.

ВИТАЙТЕ НАМ!

Дня 26. вересня с. р. кораблем „Каронія" приїздить до Америки славно звісний по цілій Европі Український Хор Александра Кошиця, так звана Українська Національна Капеля. Сам Александер Кошиць Киянин, довголітний дірігент славного хору Печерської Лаври у Києві, найстаршої української релігійно-культурної інституції. Його хористи, зарівно Придніпрянці як і Галичани, неначе знак одної національної ідеї, що сотворила і вяже сей хор в одну цілість, що вела його наче провідна зоря через три повні роки по столицях майже всеї Европи та що присвічує сему Хорови і тепер в його виправі в Америку. А сила сего хору, котрою вони полоняють навіть неприхильні та малоприступні уми чужинців, лежить в його артизмі, спочиває в святім огню великої Царівни-Штуки, містецтва. Чарами сеї Царівни вони зачарували навіть наших національних противників, розсіваючи перлини української пісні по байдужій або і ворожій нам Европі, вони здобули славу і симпатію для Вітчини сеї пісні — Вітчини і своєї — для України. Чого не доконали святі жертви життя і крови, покладені на жертвенику волі найкращим цвітом народу, юнацькими борцями за свободу, чого не довершили змагання молодої української політики і ще молодшої української дипльоматії, се досягла стара спадщина наших дідів та прадідів — українська народна пісня, українська народна мелодія.

Наче та прекрасна райська птиця, що мерехтить і грає тисячами пречудових красок, вилетіла ся пісня з палаючих українських степів, з окревавлених українських піль, та кружляє по білому світу; по широкому, голосячи невмиручість і славу України. І світ, що замикав вуха на відгомони военного гамору, що доносився зпід Львова, Києва та Бірзули, світ, що недовірчиво та легковажно здвигав плечима на заяви та протести українських політиків та дипльоматів, сей світ, що старечим упором довгочасної привички не хотів бачити кровю, огнем і зелізом, зазначеного факту, воскресення одної з найстарших і найбільших націй Европи — сей світ не устоявся проти української пісні, проти краси і чару прадідної української штуки.

Українські армії поклали свої голови на широких нивах України, злили її своєю кровю, засіяли її своїми кістьми; українські партії, політики, публіцисти та дипльомати опустили руки, і коли голос їх був голосом вопіющого у пустині, українська пісня облетіла у побідному триюмфі майже всю Европу і осягла те, чого не доконали ні жертви крови, ні голос політиків. Признаючи незрівнаний чар, високий артизм, старинність та оригінальність української мельодики, світ тимсамим мусів признати українську націю, як націю, як окреме „Я", як щось, що єсть і має право до життя.

Олександер Кошиць був тим, хто попровадив отсих оригінальних боєвників пісні у світ та хто надав сему хорови отсю технічну артистичну висоту, котрою достойно зарепрезентовано вперве українську артистичну душу перед світом. Сей геніяльний диріґент умів добути з хору то, чого звичайний смертельник не зуміє. Він грає на тім хорі наче гусляр на великих гуслях і наче під пальцями старинного Бояна сі гуслі голосять славу України. В його руках сей хор перестає бути збором одиниць, а зливаєсь в одно тіло, в одного духа, що живе одним життєм — життєм, який йому дає сей незрівнаний дириґент. Лиш високо чутливі артистичні сили, правдиві Жреці і Жрекині Музи можуть вдуматися так в ідею і в чутте свого провідника, можуть так зливатися з ним в один артистичний інструмент.

Отсей славний Кошиць і ця славна Капеля приїздить тепер до нас на сей бік океану запрезентувати українську пісню Американцям. Сотки американських міст і інституцій вже висловили бажаннє почути отсих божественних співців. Коли чужі так витають сей хор, то щож ми маємо сказати, американські Українці, на його привіт?!!

Ми, що стужились за рідною країною, за її красою, за її піснею, за колядами, щедрівками, веснянками, гаїлками, за старинними лірницькими псальмами, за скочними шумками та козачками, за жартімливими сабайдашками, за козацькими і чумацькими думками, за верховинськими коломийками, витаємо отсей славний хор та його незрівнаного проводаря з любовію в серцю і слезами радости на очах. Витайте нам рідні, дорогі і кохані, носителі-сівачі української пісні і української слави! Витай нам великий мистце, чародію! Заспівайте нам сеї пісні, що рідним краем пахне, що слезу кличе на рісниці, що її звуки розтелюють перед нашими очима чудову панораму рідної Країни, — Країни радости і смітку, веселощі і болю, її красу і її життя. Многі з нас не вернуть ніколи під рідні стріхи зза океану; многі з нас навіть не бачили тих стріх, бо тут родились і тут помруть. Заспівайте-ж нам усім такої, щоби всім нам ввиділась живцем отся рідна стріха, щоби нам живцем запахли українські левади та ниви, щоби живцем заграли дзвони рідних сіл, щоби Україна живцем стала перед нами, щоби ми духом в ній бодай на хвилю чару зажили!... Ось яким проханнєм ми витаємо Вас!

Слава Коширю! Слава Українській Капелі! Слава Українській Пісні!!!

Отсе не вперве доводиться мені витати Кошиця і його Капелю. Було се в місяци вересни, року 1919, коли я їх стрінув вперше у Відни і в Бадені. Вони були в дорозі в Париж — у той Париж, що симпатизував саме з нашими національними противниками. За ними були вже наша Галицька Україна, славянська Прага і музикальний Відень. Були вже одушевлені критики музичних знавців і преси, сих прихильних нам міст. Перед ними непевне ще принятте столиці Европи.

Знова стрітив я її у Швайцарії і наче предчуваючи їх будучий триюмф і наче предбачуючи, що саме українська пісня здобуде нам опінію світа, я написав тоді до їх програми (по французьки) що це єсть Україна, а в ній одну стару українську леґенду.

Розказано там, що Господь Бог запросив раз на Святий Вечір до Себе дітей-представників всіх народів світа. Англійцеви дав в дарунку купецтво, Італійцеви штуку, Французови вимову і т. д. Коли так все роздав і діти розійшлись, завважав Господь в лахміттях і простоволосу ще одну необдарену дитину.

„А ти хто", сказав Отець світа, „і що дісталась від мене дитино"?

„Я Україна", відповіла дитина, „і нічого не дістала".

„Чому-ж ти не прийшла з иншими дітьми?"

„Бо я встидалась", відповіла, „ставати в поруч з пансько-прибраними дітьми".

„Щож Я тобі дам, коли вже все роздав", сказав Господь. І тут почув ангельські співи... „Хиба — хиба нехай тобі буде даром пісня. Вона тебе потішить і розвеселить, а колись ти нею виспіваєш собі і щастя і волю".

І Україна пішла на землю з піснею в серці і устах, та з нею живе до сегодня. З нею перетривала лихоліття і з нею доживе світлої будуччини. Отся легенда підбила публіку, взяла її за серце, а іменно коли вона почула сю українську пісню і коли зрозуміла змисл моєї леґенди. Тоді також подав я вперве в швайцарському Берні, Кошицю ідею їхати в Америку.

Відтак стрінув я Капелю в Парижи. Капеля вже досягла европейської слави. Посол України в Парижи ґраф Михайло Тишкевич і голова української делеґації тамже, готовив прощальний банкет капелі і дарував її провідникови Кошицю срібний пугар. Ходило отсе яку напись вирізати на пугарі і посол спитав мене о мою гадку. Я піддав думку вирізати на пугарі слова: **„Виспівайте нам волю"!** Так і зроблено. Отсі слова ще не сповнились. Українська Капеля не виспівала нам еще волі, бо борба о волю се довга і тяжка справа, се діло поколінь. Тимбільше: Се боротьба о волю велитня, що дрімав століття. Але імя Україні і славу її пісні у світі, Капеля вже виспівала, а воля за сим вже надійде.

Витайте нам ще раз, Дорогі і Сердечні Побратими, і дай Боже, щоби на вольній землі Вашінгтона виспівали волю Україні!

о. Лев Ісидор Сембратович.

ПОВІДОМЛЕННЄ В СПРАВІ ПРИНЯТТЯ УКР. НАЦ. ХОРУ.

Отсим повідомляється, що привитаннє Укр. Нац. Хору відбудеться в готели Пенсилванія дня 3. жовтня о годині 7.30 вечером.

Всі, котрі хотять взяти участь в привитанню, зволять прислати по $5.00 на адресу: **S. Yadlowsky, Box 53, Jersey City, N. J.** не пізнійше як до 30. вересня.

21,23-25 **Комітет Привитання.**

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

Чи не точно так, як було перед 235 роками?

(З перемиського „Українського Голосу", з 20. серпня, 1922).

Йосиф Шумлянський, епископ львівський (1676—1708), видав в 1687. р. книжочку під наг. „Метрика". В ній заохочував він своє духовенство головно до ведення при церквах метрикальних книг, подаючи йому поуку, приписи та взірці, як має вписувати довершені акти крещення, вінчання й усопших. Мимоходом кажучи, стоять приписи еп. Шумлянського о ціле небо висше від подібних інструкцій патенту ціс. Йосифа II., виданого цілу майже сотку літ пізнійше, бо 1784., який — як мильно думали австрійські адміністраційні органи, а тепер польські — мав (?) дати доперва перший початок до заведення метрикальних книг при наших церквах. Звідси та сугуба почесть для наших парохіяльних урядів: „ужонд парафіяльни" і „ужонд парафіяльни яко метрикальни" — специяльний винахід бувшої галицької адміністрації!

В III. книзі цеї „Метрики" еп. Ш. находимо „передмову до священиків о святих".

Як до видання книги „Метрика" наклонила владику, читаємо там, „жалость" церкви Христової, так до написання в ній дорочних свят, котрі через цілий день, а котрі через пів дня мають обходитися, привела його жалость і часта скарга людей працьовитих посильних (селян), та убогих ремісників, живучих по містах і місточках. Наслухався я — пише епископ дальше — що люди працьовиті по селах а вбогі ремісники по містах, жалуються не лише на панів та польських урядників, але також на духовних своїх, руських. На панів жалуються длятого, що не дають їм в свої свята польські відбувати панщини, а на духовних своїх, що їм часті свята в тижні заповідають і не кажуть робити. А ремісники по містах мусять святити свої свята з повинности християнської а польські з розказу урядового. А хтоб поважився задля заробку собі, жені і дітям зробити що в польське свято, то обжалований перед урядом мусить платити гривни або „вязене" сидіти. Не послухає чи то ремісник в місті, чи працьовитий чоловік на селі духовного, що заказує (заповідає) свята в церкві, то не слухає церкви а тим самим і самого Христа і грішить смертельно.

Хотячи прото ми, епископ „уваровати" працьовитих людей та убогих ремісників від гріха непослуху церкві, то виписуємо — з днем 1. вересня — з церковного календаря всі свята, котрі маєте Всеч. Отцове заповідати людем в церкві по бож. літургії до святковання через увесь день, а котрі лише через пів дня. І вичисляє їх тут: у вересни... жовтни... і т. д. — Цей пастирський лист, отже урядовий, прилюдний акт еп. Шумлянського, одного з великих приятелів та невідступних товаришів короля Івана Собеского у всіх його походах, ілюструє нам як найкраще тоті великі релігійні свободи в колишній Польщі, яких ще по нинішний день не можуть нахвалитися теперішні польські достойники всілякої катеґорії, як це трубіли не так давно ще тому, тертаючі з кардинальськими капелюхами в валізах польські епископи з Риму, по деяких містах горішної Італії. Настали знову часи таких самих релігійних свобод в новітній, яких зазнали наші предки колись в давній польській републиці. Як перед 235 роками мусять і тепер ісповідники вже гр.-кат. Церкви святкувати свої свята „з повинности", як сказав еп. Ш., „християнської, так також свята лат. церкви з розказу урядового". На нічо не звертає поліція теперішної польської держави більшої й бачнійшої уваги, як на те, щоби борони Господи, ремісник-Україянець не докінчив якої роботи в польське свято. А чейже римо-кат. Церква звільняє в богато случаях власних своїх ісповідників від святковання святочних днів а навіть недільних тай дає призвіл на тяжкі фізичні роботи, коли їх без власної або чужої великої шкоди не мож залишити, або відложити, або коли бідні заробітники не зможуть інакше прокормити себе та своєї родини. Про яку реакцію проти цего приневолювання нас до святковання свят чужої нам обрядом церкви не чуємо. Одна управа книгарні „Товариства ім. Шевченка" у Львові спротивилась була приказови поліції минувшого року, покликуючися на те, що ісповідники гр.-кат. церкви мають свої святочні дні й для того не потребують обходити чужих свят. Внесену з цеї причини жалобу на управу книгарні відложив львівський повіт. суд для провірення якихсь там обставин. Що сталося дальше з тим обжалованнем управи „книгарні", не подано до прилюдної відомости з великою шкодою для нашої Церкви, яка находилася дотепер під охороною § 14. австр. конституційного закона з 21. грудня 1867. р., котрий звучить: „Ніхто не може бути приневолений до якогось церковного діла, або до участи в церковнім торжестві (с. є. несвоєї церкви), о скілько не підлягає законно управленій до цего власти другого". Приналежність східної Галичини до Польщі ще не вирішена! Цитований закон задержує свою силу.

о. П.

ELIZABETH, N. J.

ВІЧЕ В СПРАВІ ГОЛОДУЮЧИХ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 24-го ВЕРЕСНЯ 1922

о годині 3-ій пополудни

в гали церковній на Савт Стріт.

Братя і Сестри Українці, приїдіть громадою на віче і других кличте, в кого єсть любов до свого народа, най прийде і подасть поміч своїм братам і сестрам, котрі з голоду гинуть. На вічу будуть промовляти знамениті бесідники і розкажуть про той страшний голод. 19,21

ЗА КОМІТЕТ ГРОМАДИ:
В. Левчик, предс.; **Н. Федірко**, касієр, **К. Пілат**, секр.

BRIDGEPORT, CONN.

Заходом Тов. Української Січи, від. 59 У. Н. Союза, устроюєсь

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 24. ВЕРЕСНЯ 1922 на Island Brook Park. Се місце вже всім добре відоме.

Початок пікніку точно о год. 1. попол.

На сей пікнік запрашаємо всі братства і товариства і цілу українську громаду з Бриджпорт, Савтпорт, Вестпорт, Ню Гейвен і околиці. Приходіть всі, де забавитеся всі разом, бо починає холодніти і може пікніку вже не буде більше сего року. Українська музика буде першорядна, так що кождого присутного вдоволить. За добру забаву і чесну обслугу ручить

19-21 КОМІТЕТ.

Дороговказ: Стріткару брати North Bridgeport, а висісти на Reservoir Ave., або бусом від церковної галі. В разі дощу пікнік відбудеться на другу неділю.

Микола Богун.

З МИНУЛОГО ТА СУЧАСНОГО

Начерк споминів

УКРАЇНСЬКОГО КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРА.

Присвячую моїм донькам Марусі та Наталці.

(Докінченне).

(17)

По згаданих боях здійснились мрії, якими жила-горіла Національна Армія Павленка. Вона прийшла до того обітованого берега, де, як їй здавалось, стояли свіжі полки нового, при допомозі „союзника"*) сформованого війска...

Яке розчаровання!

Вже в боях під Савчином-Дакшилеєю Армія взнала, що війска союзника стоять у 20-ти кільометрах, але даремне сподівалася на допомогу, оточена зо всіх боків.

І вона стала перед Ямполем фронтом, чекаючи, що той „союзник" хоч про амуніцію подбає...

Не мало й тут тих самих розчаровань.

„А до сього треба додати ще поголоски, то, то, мовляв, не армія, а повстанці, елемент мало придатний для реґулярних частин.

Може й так; я не військовий.

А говорили про тих, серед яких останній козак не міг би зрадити свою Націю, добровільно перейти на бік ворожий та битись у ворожих лавах проти своєї Батьківщини!

...Змучений від переживань, покинув я армію і в сутолоці буденного життя обивателя прислухувався до згуків гаргарматних, силуючись зрозуміти шляхи, напрями та сили **третього періоду** в життю Української Народньої Республіки, який в розвитку подій привів, як завершення себе, до історично-фатального **повторення,** до... Нового „Андрусівського Договору" (Ризького Миру)...

* * *

І тепер, коли вглядуюсь у своє минуле, пройдене життя, і на історію Нації; до якої я маю честь і нещастя належати, коли силуюся підняти завісу ближчої, бодай сього десятиліття, будуччини, то для заспокоєння себе хотілося-б за В. Гюго повторити: „Правда й справедливість, як зоряне небо над бурями, будуть жить вічно."

Але ця „фільозофія" — нідочого. Навіть шкідлива.

Тільки сконсолідованою та міцною, як криця **силою осягають користей** тої „правди та справедливости".

Не фантасмагоріями та мріями ґенералів і цадиків від інтеліґенції, а тільки буденною тяжкою, часто нудною й непомітною працею кується **познаюча себе орґанізована боєва сила Нації,** сила, для якої та **„правда й справедливість"** живе не десь там над нею, а **в ній самій.**

„Отаманія", якою жила, живе і ще буде жити наша Нація повинна й мусить зійти з кону національного життя, вона вже відіграла свою корисну й нещасливу ролю.

Відродження Нації та сучасна в її національно-державних змаганнях руїна освітлюють всі позитивні та неґативні сторони рідної нам отаманщини.

Українське слово „отаман" се синонім **власти,** духової чи якої другої, се передумова того, що улекшує можливість експериментів зовнішних ініціяторських сил над творчими внутрішніми, між якими не багато сполучення, не багато нерозривного звязку.

Отаманство ввійшло в нашу плоть і кров, опанувало найліпші, найкультурнійші шари нашого громадянства.

Досвід революційний ясно вказує на конечність нових, европейських методів і принціпів в орґанізації економічних сил, які через якийсь час можуть вирости в поважну й політично-національну силу.

Але не легко бути тими піонерами, які допомогли-б стихійному процесові до самоорґанізації пройти межи шхерами, підводними скелями сучасного життя і вийти на широкий шлях еволюційного розвитку для загального добра своєї кляси та Нації в цілому.

Не легко середньому та дрібному власникові стати самостійним економічним та національним чинником, що є таким доконечним в часи революції та в ближчих післяреволюційних часах.

Він призвичаєний підлягати або бути в шорах других сил, справа або зліва, більше здатних до політичної орґанізації та ініціятиви.

Примари й принади власти, або змагання до неї йому посути чужі й незрозумілі.

Середнякові чужої землі не треба, але революційний досвід йому вказує на **потребу** більш уважної **оборони** його **власної комори** (шпіхліра).

Коли умови життя вимагають від нього сполучення усіх своїх сил в одну орґанічну цілість, во імя своїх економічних інтересів, та ще в наших своєрідних національних умовах, то цілком природно й зрозуміло вороже ставлення до зусиль середняка сторонніх йому елементів.

Бо його змагання до самоорґанізації в незалежну від чужесторонніх впливів, самостійну, на реальному ґрунті збудовану власну громаду йдуть всупереч з ідеольоґічними, політичними та иншими нашої сучасної української інтеліґенції інтересами, інтересами навіть не ґруп, а окремих одиниць.

Характеристичне ставлення до сих його змагань і правих, духом близьких течій українського громадянства.

Один із високоповажаних серед нас українських діячів так писав до одного з членів УНП.:

„Українська Народня Партія є партією політичною, яка спіраючись на ненависти бідніщих хліборобів до багатих хліборобів, хоче дійти до політичної влади, вживаючи ще для свого гасла, що пани (тоб-то багаті хлібороби) — не Українці, а Москалі або Поляки.

І тому нам, що стоїмо на принціпі **орґанічної цілости** нашого клясу і Нашої Нації, так важко дійти до порозуміння з Укр. Нар. Партією.

Бо ми нічого не маємо, щоб УНП. стояла навіть на чолі нашого клясу, але ми не можемо допустити, щоб вона дійшла до цього при помочі розбивання клясової і національної єдности.

Добровільно ми станемо свідомими Українцями і поступимось землею, але **примусити** нас до цього не можна".

Внутрішній зміст кожної з західних держав складається з реального совідношення **орґанізованих клясових і професійних сил. Компроміс** між ними творить обєднання Нації в **одну орґанічну цілість** та робить її боєздатною в боротьбі з зовнішними силами. Але нам Українцям ще тяжко зрозуміти в чому полягає реальна суть і основи національної єдности.

На Заході не можливе безпардонне змагання до влади частини над цілим, тим більше коли та частина й по своїй силі, й по своїй орґанізованости, й по числу членів є фікція,

Не так у нас. Наші кляси та ріжні їх верстви не мають найпримітивніщих форм національно-економічних і професійних клясових орґанізацій. Їх заступають політичні „партії" та новочасні масонські льожі. Партії, не як завершення економічних природних процесів, а як самодовлюча сама в собі „сила".

Через се появу нових партій і ґруповань серед нас зустрічають як конкурентів у боротьбі за „владу", або коли стоїмо, як тепер перед розбитим коритом, хоч-би за впливи в будуччині.

Тому сі партії та ріжні союзи числом ростуть як гриби після дощу; тому кожна така орґанізація через деякий час розкладається на окремі клітини, а всі разом стогнуть від своєї плодючости,*) бажають обєденання, але такого, щоб у ньому їх клітини ,а то й окремі одиниці грали першу скрипку.

А всяке обєднання знову веде до розкладу, розпаду, ворожнечі. При зміні-ж настроїв (не обставин) кожна „партія" спішить пристосувати відповідно до них і свою „програму".

Европеєць сього зрозуміти не може, не в силах та й збожеволіє від трансцендентности й широти теоретичних плянів кожного пересічного Українця.

При таких зверхніх національних силах, при хаотичному стані внутрішних, в занадто скрутному становищі Нації — годі думати оптимістично про її ближчу будуччину...

Але бурі, спустошуючі гурагани проходять, животворне тепло й світло сонця знову починають свою працю, знову на румовищах виростають пarости, та оживає природа.

Нам-же, старшому українському поколінню для втіхи, коли ми її потрібуємо, можуть послужити тільки слова московського поета: „Суждены намъ благіе порывы, а свершить ничего не дано!"

Рабенштайн, 20. травня 1921 року.

*) Поляків.

*) Приклади плодючости можна вже брати і в правих українських орґанізацій. Хлібороби-демократи розпались на Хліборобів-Демократів і Союз Державників. Союз Державників утворив у Варшаві „Союз Хліборобів України", в Букарешті „Укр. Хліб. Союз" і т. д.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Р. К., Филаделфія, Па. — В книгарні „Свободи" можете дістати дуже добрі і практичні підручники **в англійській мові**, з питаннями і відповідями, потрібними до іспиту перед одержанням других горожанських паперів.

ПОДЯКА.

Я, низше підписаний член відділу 98 в Шенандо, Па., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза і всім членам тої організації за уділенє мені запомоги з фонду бідних в сумі 50 долярів, котрі я отримав.

Відзиваюся до вас, не-членів У. Н. Союза, не будьте байдужні, вступайте в члени тої організації. Тепер добра нагода за половину вступного, бо батько Союз отирає слези вдовам і сиротам і калікам. Мене несподівано навістило каліцтво, через поломанне ноги. Вже калікою 18 місяців і вихід мій безнадійний.

Я раджу всім вписуватись до У. Н. Союза, а матерям вписувати своїх дітий. — **Дмитро Гнатюк.**

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ГИЛОЧКИ ТА КВІТКИ?

Ще з весни скрізь по цівці та по гилочках дерева ми бачимо біля кождого листу, мов горбочки, бруньки; за літо вони трохи виростають, в осени ще більш; як осиплеться лист, — їх вже добре знати, а прийде весна, вони враз здорово більшають та й розпукуються, стаючи гилочками або квітками. Як же то з їх, таких маленьких, оте все виходе? Дізнаймось попереду, з чого і як зложена сама брунька. З поверху її ми завжди бачимо темненькі шкурочки, котрі вкривають її немов луска рибу, або гонти покрівлю, дах. А щож в середині? Розріжмо її вздовш та, узявши побільшаюче скло, се-б-то таке, крізь котре все здається більшим, подивимось крізь його, то й побачимо, що в середині у бруньці вже є зародок гилочки, се-б-то вже є й сама стеблинка і листочки по ній, та тільки дуже малесенькі. Колиж настане весна і в дереві потече сік, тоді той зародок насисається до схочу, з того хутко росте і вже його тісно стає у бруньці, — от вона розпукується, і гилочка або квіточка й визволяється. Ті бруньки, котрі розпукуються гилочкою з листям, звуться листовими, а ті, що квіткою — квітовими; на овощному дереві їх добре знати: квітові завжди більші та кругліші, ніж листові, котрі звичайно вузенькі собі й на вершку загостерні.

Тепер ми знаємо, звідки беруться чилочки та квітки.

А як же далі росте гилочка або й сама цівка? Чи вона, ростучи, уся витягується, чи як инше? Ні, Вона вся не витягується, бо справді, коли умисне накарбуваит по ній упоперек смужечки, від споду та до самого верщечку, та поглянути на їх через кілька тижнів або й на другий рік, то побачимо, що вони будуть так само оддалеки, як і перш, хіба тільки трохи розсунуться ті смужечки, що коло самого верцка. З сього й виходе, що гилочка або цівка сама собою не росте. Ростеж вона тією брунькою, котра завждй сидить на її вершечку, а з весни розпукується та й побільшає її; тим-то коли зірвати сю верхню бруньку, то цівки зовсім вже не ростиме.

Бреньки виростають не тільки на дереві, а й на всякому зіллі, але у цих вони зелені та не мають з поверху тих твердих, що мов луска, шкурочок. Чомуж то так? Тому, що ця луска тільки й потрібна брунькам дерева, бо вона має захищати їх і від холоду і від мокроти, а за-для того иноді, якот у березі, вона ще вимащена ніби-то живицею, а часом, наприклад у верби, то й волохатенька собі, немов хутряна; от, така луска й захищає добре бруньку, що навіть самий пекучий мороз нічого їй не вдіє, хіба тоді, коли вона почне вже розпукуватись, а мороз знов вдарить.

ДОПИСІ

ОЛИФАНТ, ПА.

Жертви для старого краю.

Дня 14. с. м. вислало тутешнє Братство Серця Христового 50 дол. для голодуючих на Великій Україні. Ч. дрефта 22053.

Рівночасно се Братство вислало теж до Вашинґтону 25 дол. на Фонд Негайної Допомоги Рідному Краеви.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Пригодилося мені перечитати у „Нерідній Воли" таке, що мусів обізріти часопис довкола, щоби повірити, що це справді надруковане у ґазеті, яка причисляє себе до українських. Автор цеї „кореспонденції із Віднія" видно встидався сам того, що понаписував, бо замість підписати себе повним іменем, підписав свою статтю буквою „н". Мабуть ця буква то початок недокінченого слова. Але якого? Чи це „н" має означати „наймит", чи „незрячий", чи „недотепа", не вгадаю, але усі три прозви пасувалиби влучно.

Розписався той „н" про ріжні українські партії, які заходяться біля галицької справи. Критикуючи галицьке правительство, намагаєся виказати, що усі дипльоматичні заходи не годні нічого вдіяти, що Антанта ані ухом не зведе на всі старання наших місій. Забуває бідачиско, що наше галицьке правительство шукає визволення Галичини не тільки в дипльоматичній дорозі, але шукає других, більше активних способів, щоби дійти до цілі. Він не хоче знати, що укр. загал в Галичині, стоїть зединеним фронтом за правительством Петрушевича, що воно має тісні звязи з краєм і розсипаними за границею нашими еміґрантами. Він сліпий і на це, що наша армія у Чехах так само держиться кріпко біля того оинокого нашого державного осередка.

Але що цо писав московський наймит, а може і Москаль, то видно з того, як він прямо біситься проти усіх, що стоять на становиску независимої України. І насміхається і лає і пробує витолкувати читачам „Нерідної Волі", що всяка думка про незалежну Україну не даться і помислити, що це видумка буржуїв і т. д. За це хвалить дуже соціял-демократів. Не диво! Усякому перевертневи і кождому ворогови України дуже до вподоби цей слабенький гурток наших амбітників. Наші соціялісти лучаться з Ляхами, пристають до Москалів — до всякого, щоби тільки показати свою культурну „вищість" понад „темні хлопські маси". Вониж не прості люди, а надлюди! Що обходять їх ті думки, які позалізали глибоко у серця і лоби „некультурних селян"?! Хай пропадає 999 із тисячі українського населення, яке сформувало свою ідеольоґію біля сільських стріх, аби тільки оден із тисячі, аби тільки український соціял-демократ остав в живих!

Хай щезне увесь український народ, коли не хоче приймити „святого евангелія Маркса".

Солию в оці є авторови наша славна галицька армія і її гасло „Або добути, або вдома не бути!" За це т. зв. „радянська Україна", ця хитра забавка зладжена Москалями для українських недотепів, являється авторови одиноким захистом і обороною для „ідейного і розумного Галичинина". Господине „н"! Ми ані від вас, ані від Москалів, ані від „Нерідної" розуму вчитись не будемо. Московська глупота явна і „славна" нині на увесь світ. Тільки не Московщині можна вирізати міліони курий, як курий, без ніякого спротиву. Мав правду той Американець, що писав, що у Росії може добути владу і дикун-Мурин із Африки, коли зібравби біля себе кількадесять тисяч горлорізів. Такими горлорізами були для большевиків чужі, наймлені війска Китайців і Лотишів, а пізніще і тепер усяка зволоч, позбирана з криміналів, з міських неробів, батярів та з жидків, які позліталися з усього світу, щоби відомстити Росії за давні кривди. Українці не підуть на заріз, як барани або телята. Вони боролися, борються і будуть боротися проти московської насили поти, поки не відріжуться на завсіди від понурої і темної Московщини.

Стара, українська культура не прийме ніколи чудернацьких вигадок ні з півночи ні з заходу. Ми своїм розумом подбаємо, щоби збудувати нашу державу так, як цього хоче український хлібороб. Ми, Українці, і тільки ми, маємо право рішати про ті порядки, які мають бути на Україні. Теперішну владу т. зв. „радянської України" вважаємо за тиранію, котру треба винищити до самого коріння, разом із нашими хрунями-зрадниками, які їй служать або її захвалюють.

„Пораду" автора „н", щоби збирати гроші і посилати до рук „правительства Раковського і Ко." — ми вважаємо за числення на сліпоту читачів „Нерідної". „Таваріш „н" каже, що „рад. Україна" за прислані гроші вишле оружіє до Галичини на борбу з Ляхами. Ая, ая! — На те оружіє, що вжеєся напроти найлучших синів України. Пішлім гроші катам, щоби ще більше виточили крови із нашого народу. Ні, пане комісар! Коли вже слати гроші на Велику Україну, то в такі руки, що пішлють кульки на Раковського, на його гвардію, на усіх большевицьких комісарів на Україні і на мотузи для своїх власних зрадників.

Трохим Верниволя.

CLEVELAND, O.

Сим подаємо до відома, що **БАЗАР** на дохід церкви св. Ап. Петра і Павла в Клівленд, О. переноситься з суботи, дня 23. вересня на суботу, дня 30. вересня. Початок о годині 7. вечером в Українськім Народнім Домі при Вест 14. улиці. Кождого вечера через два тижні буде приґравати Банда Січова до танцю, винявши пятниці.

Базар перенесено о тиждень пізнійше з причини, що місія духовна, котра мала відбутись по базарі, відбудеться перед базаром. Місія пічнеся в неділю дня 24. вересня о годині 5-ій пополудни а закінчиться в четвер вечер. На місії буде проповідати в неділю, понеділок, вівторок і в середу Митрополит Андрей Шептицький. На сю міссію духовну що пічнеся в неділю дня 24. вересня, а опісля на базар що пічнеся дня 30. вересня в суботу о годині 7. вечером комітет парохіяльний запрашає Клівлендців і околицю до численної участи.

ЗА КОМІТЕТ ПАРОХІЯЛЬНИЙ:
о. Ф. Тарнавський, предс.;
Матей Притуляк, заст. предс.;
Петро Липян, секретар.

